

УДК 338.24

ОЦІНКА СИНЕРГЕТИЧНОСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Кандидат економічних наук Головніна О.Г.

Статтю присвячено розгляду особливостей моделювання синергетичності на різних системних рівнях (мікро, мезо, макро) при ефективізації прямих та зворотніх зв'язків. Запропонована система оцінки загальної та локальної синергетичності системи включає розрахунки локальних та інтегрального показників синергетичності соціально-економічної системи, коефіцієнтів розвитку та синергетичної ефективності.

Article it is devoted consideration of features of modelling synergetics at different system levels (micro, mezo, macro) at efficiency straight lines and feedback. It is offered the system of an estimation of the general and local synergetics systems includes calculation local and integrated indicators synergetics sotsialno-economic system, factors developments and synergetics efficiency.

Актуальність. Формування соціально-ринкової орієнтації трансформаційної української економіки, вимоги підвищення рівня життя, активізації та ефективізації підприємницької діяльності малого та середнього бізнесу потребують запровадження інноваційних змін для стимулювання соціально-економічного розвитку, потребують дослідження методологічних засад соціалізації, з'ясування факторів та системи оцінки синергетизму соціально-економічних систем, підвищення суспільної та індивідуальної стабілізації, обґрунтування джерел та особливостей соціально-економічної ефективності на мікро, мега та макрорівнях.

Питання синергетики (синергії, синергетизму) в різних галузях знань досліджували Ч.Шеррингтон, С.Улан, В.І.Арнольд, І.Забуський, Б.Фуллер, Г.Хакен, І.Р.Прігожкін, С.П.Курдюмов, М.М.Моїсеев, М.В.Волькенштейн, Д.С.Чернавський, С.Мочерний, Ф.Фйтман, Г.Шангін та інші. Але вони не розглядали особливості формування та оцінки синергетичності систем на різних системних рівнях. Дослідники системної трансформації суспільства Белл Д., Стігліц Дж., Бюшер М., Савчук В., Кушлін В., Лінтвуд Т. Гайгер, Мартін Г., Зайцев Ю. та інші не застосовували синергетичний підхід для аналізу соціально-економічного розвитку, не розглядали зміну синергетичності систем при фіскально-податковому регулюванні, при запровадженні інновацій в практику державного регулювання, управління діяльністю галузей та компаній. Оцінка рівня синергетичності соціально-економічних систем з врахуванням стану трансформаційних перетворень сьогодні є особливо актуальною при моделюванні розвитку та ефективізації діяльності українських суб'єктів господарювання. Необхідність поглиблення досліджень в даному напрямі, зумовило мету та завдання представленої до розгляду роботи.

Постановка проблеми. Основною метою роботи є обґрунтування факторів, джерел та особливостей моделі формування синергії соціально-економічної системи на різних системних рівнях, а також обґрунтування методичного підходу до оцінки загальної синергетичності системи з врахуванням локальних синергетичних ефектів та ефективності при запровадженні інновацій, при фіскальному регулюванні у визначений період часу.

Отримані результати. При дослідженні синергетичності об'єктів на різних системних рівнях виділяються три основні рівня: мікрорівень, мезорівень та макрорівень. На мікрорівні формуються джерело синергетизму, який передається на мезорівень — проміжний рівень, де доповнюється, трансформується, модифікується новими рисами, підвищуючи мотиваційні засади зростання якості та розмірів ефекту, — та в удосконаленому вигляді спрямовується на макрорівень для остаточної оцінки синергетичного результату та організації регуляторного стимулу для створення ефекту зворотнього зв'язку. Отже, мікрорівень виступає джерелом початкової синергії та ініціатором прямого зв'язку: «мікрорівень-мезорівень-макрорівень», а макрорівень — отримувач синергетичного ефекту та організатор стимулюючого зворотнього зв'язку: «макрорівень-проміжний рівень-мікрорівень», при цьому проміжний рівень — це підсилююча чи послаблююча прямий або зворотній зв'язок синергетична ланка.

Особливості синергетичності мікро-, макрооб'єктів дослідження на різних системних рівнях з врахуванням існування прямих і зворотніх зв'язків розглядаються в табл. 1.

Характеристика синергетичності на різних системних рівнях

<i>Мікрорівень</i>	<i>Мезорівень</i>	<i>Макрорівень</i>
<i>Об'єкт – система А</i>	<i>Об'єкт – система С</i>	<i>Об'єкт – система В</i>
Джерело синергетизму, отримувач «зворотнього» синергетичного ефекту – ефекту «зворотнього зв'язку»	Отримувач синергетичного ефекту та проміжкове додаткове джерело синергетизму, стимулятор ефекту «зворотнього зв'язку»,	Отримувач синергетичного ефекту та його «регулятор-стимулятор», що створює ефект «зворотнього зв'язку»
Характеристика змін результатів діяльності		
Прямий зв'язок		
Початковий момент Організація діяльності, початок діяльності об'єкта А.		
Характеристика процесів, що відбуваються у відповідних системах		
1. При організації діяльності системи А спостерігається надмірна витратність системи, підвищений рівень показнику «витрати/ чистий прибуток», «умовна прибутковість» діяльності або збитковість	1. Організація діяльності системи А не впливає на фінансовий стан системи С або призводить до скорочення витрат (в т.ч. бюджетних коштів, що надходять з системи В)	1. Організація діяльності системи А не впливає на фінансовий стан системи В або призводить до можливої економії коштів, в т.ч. бюджетних, що спрямовуються з системи В в системи А та С
2. В короткостроковому періоді при відсутності фіскального регулювання діяльності об'єкта А при високому рівні ризику відсутня пряма зацікавленість підприємства в регалній діяльності	2. Ймовірність зменшення ризику діяльності об'єкта С в наслідок діяльності об'єкта А на мікрорівні	2. За рахунок збільшення витрат в системі А та активізації економічних процесів в системі С, відбувається вивільнення фінансових ресурсів в системі В (переспрямування бюджетних коштів: на охорону здоров'я, на безпеку життя, руху, ін.)
	3. Активізація економічних процесів в системі С.	3. При нейтралізації формажорних обставин в системах А і С відбувається збільшення надходжень в бюджет від активізації підприємницької діяльності.
		4. Зниження рівня соціальної напруги
Зворотній зв'язок		
Об'єкт А ← об'єкт В	Об'єкт С → об'єкт А	Об'єкт В → об'єкт А
<u>Здійснюється на основі встановлення фіскальної пільги урядом для об'єкта А</u>	<u>Здійснюється на основі зменшення суми витрат в системі С на відновлення діяльності системи А (джерела синергетизму)</u>	<u>Здійснюється на основі встановлення фіскальної пільги урядом для об'єкта А</u>
1. Мета: подолання кризового стану системи А при організації діяльності та виході на ринок	1. Мета: зменшення ступеня ризику та рівня витрат в системі С при організації та відновленні діяльності в системі А,	1. Мета: зменшення ймовірності надання урядової бюджетної допомоги системі А, її ризикованості у випадку необхідності подолання внутрішньої кризи, формажору в зв'язку з діяльністю системи А.

Мікрорівень	Мезорівень	Макрорівень
<p>2. Система <i>A</i> - отримувач фіскальної пільги як:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виробник - реалізатор ідеї 	<p>2. Система <i>C</i> виступає непрямим учасником відносин «система <i>A</i>-система <i>B</i>», яка отримує синергетичний ефект, тобто - позитивні або негативні наслідки діяльності системи <i>A</i> в системі <i>C</i></p>	<p>2. Система <i>B</i> – ініціатор та законодавчий регулятор встановлення пільги для системи <i>A</i></p>
<p>3. Розмір фіскальної пільги для системи <i>A</i> – це відсоток від загальної величини податку</p>	<p>3. Однозначне визначення співвідношення між розміром фіскальної пільги для системи <i>A</i> та розміром синергетичного ефекту в системі <i>C</i> є неможливим, тому що розмір фіскальної пільги для системи <i>A</i> є фіксованою величиною, яка визначається арифметично, характер (позитивний, негативний) та розмір синергетичного ефекту в системі <i>C</i> (як наслідок діяльності системи <i>A</i>) – це ймовірна величина</p>	<p>3. Сума фіскальної пільги, яку встановлює система <i>B</i> для системи <i>A</i> є значно меншою за розмір позитивного синергетичного ефекту, що отримується в системах <i>A</i>, <i>B</i>, <i>C</i> Аналітичне співвідношення показників доцільно для короткострокового та довгострокового періодів.</p>
<p>4. Фіскальна пільга, яку отримала система <i>A</i> з системи <i>B</i>, <u>дозволяє</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ за рахунок зниження ставки податку збільшити розмір прибутку системи <i>A</i> ▪ активізувати діяльність та підвищити її ефективність, ▪ зацікавити систему <i>A</i> у випуску продукції, наданні послуг, <p><u>зменшується</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ставка оподаткування ➤ податкові відрахування ➤ рівень ризику діяльності ➤ розмір витрат, ➤ штрафні санкції ➤ рівень цін <p><u>підвищується</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • можливість використання політики гнучких цін та прискорення збуту • можливість своєчасного удосконалення товару та запровадження інновацій • рівень попиту • обсяг надання послуг • можливість скорочення терміну виходу на ринок • можливість мінімізації терміну досягнення окупності капіталу та удосконалення його структури • інвестиційна привабливість системи <i>A</i> • рівень фінансової стабілізації • можливість удосконалення структури соціально-економічних результатів діяльності ▪ синергетична віддача діяльності ▪ конкурентоспроможність синергетичних товарів та системи <i>A</i> ▪ рівень зайнятості 	<p>4. Встановлення фіскальної пільги для активізації діяльності в системі <i>A</i> дозволяє досягнути в системі <i>C</i> проміжного впливу:</p> <p><u>- зменшення:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ рівня ризику діяльності ➤ суми витрат, ➤ штрафних санкцій, <p><u>- підвищення:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ якості власних послуг ✓ попиту споживачів ✓ можливість використання політики гнучких цін та прискорення збуту ✓ конкурентоспроможності синергетичних товарів та системи <i>C</i> ✓ обороту капіталу, ✓ прибутку ✓ ефективності ✓ рівня інноваційної привабливості ✓ рівня інвестиційної привабливості ✓ конкурентоспроможності системи <i>C</i> ✓ рівня податкових відрахувань ✓ рівня соціальної значущості системи <i>C</i> ✓ можливість удосконалення структури соціально-економічних результатів діяльності 	<p>4. Фіскальна пільга встановлюється системою <i>B</i> для систем <i>A</i> та <i>C</i> з метою:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ активізації та ефектизації системи <i>A</i>, в подальшому – <i>C</i> та самої системи <i>B</i> ➤ підвищення ефективності функціонування систем <i>B</i>, <i>C</i> ➤ в короткостроковому періоді - для зменшення витрат, розмірів бюджетування для врегулювання форс-мажорних обставин в системі <i>A</i> та її фінансового оздоровлення, ➤ в довгостроковому періоді - для підвищення рівня податкових надходжень та ефектизації держбюджету та національної економіки, корегування, зміни структури та величини фінансових потоків, бюджетних доходів, витрат, соціалізація їх використання ➤ підсилення регулюючої функції уряду стимулювання розвитку та підвищення рівня життя населення ➤ соціалізації системи

В початковий момент на мікрорівні при ініціації прямого зв'язку та організації діяльності спостерігається надмірна витратність системи, підвищений рівень показнику «витрати/чистий прибуток», «умовна прибутковість» діяльності або збитковість. В короткостроковому періоді при відсутності фіскального регулювання діяльності мікрооб'єкта при високому рівні ризику відсутня пряма зацікавленість в легальній діяльності. В довгостроковому періоді етап виходу на ринок стане тільки малорентабельним етапом діяльності мікросистеми, після якого реально прибутковими стануть інші етапи життєвого циклу. Організація діяльності об'єкта макрорівня початково не впливає на фінансовий стан об'єкта мезорівня або призводить до скорочення витрат останнього (в т.ч. бюджетних коштів, що надходять з макросистеми). Існує реальна ймовірність зменшення ризику діяльності мезосистеми в наслідок діяльності мікросистеми. Це призводить до активізації економічних процесів в мезосистемі.

Отже, на мезорівні розвитку синергетичності системи за рахунок надмірних витрат на мікрорівні спостерігається: постійність або економія витрат в системах мезорівня, створюються передумови для зміни структури фінансових потоків, для подальшої максимізації інновацій, оптимізації інвестицій, для зростання прибутку на одиницю витрат.

За рахунок збільшення витрат в мікросистемі та активізації економічних процесів в мезосистемі, відбувається вивільнення фінансових ресурсів в макросистемі (доцільно переспрямування бюджетних коштів: на охорону здоров'я, на безпеку життя, руху, ін.). При нейтралізації форс-мажорних обставин в мікро та мезосистемах відбувається збільшення надходжень в бюджет від активізації підприємницької діяльності та зниження рівня соціальної напруги.

Зворотній зв'язок між макро, мікро, мезосистемами здійснюється на основі запровадження системи поєднання інтересів цих систем, а саме: встановлення фіскальної пільги урядом для мікросистеми, зменшення ступеня ризику та рівня витрат в мезосистемі при організації та відновленні діяльності в мікросистемі, зменшення ймовірності надання урядової бюджетної допомоги мікросистемі та ризиковій діяльності останньої у випадку необхідності подолання внутрішньої кризи, форс-мажору в зв'язку з діяльністю мікросистеми.

Макросистема — це ініціатор та законодавчий регулятор встановлення пільги для мікросистеми. Мікросистема виступає отримувачем фіскальної пільги як: виробник та реалізатор ідеї. Мезосистема виступає непрямим учасником відносин «мікросистема-макросистема», яка отримує синергетичний ефект, тобто — позитивні або негативні наслідки діяльності мікросистеми — в мезосистемі.

Визначаючи кількісні розміри синергетичного соціально-економічного ефекту, які отримує кожна з мікро, мезо, макро систем — необхідно зазначити, що розмір фіскальної пільги для мікросистеми — це відсоток від загальної величини податку. Сума фіскальної пільги, яку встановлює мезосистема для мікросистеми є значно меншою за розмір позитивного синергетичного ефекту, що отримується в мікро, мезо, макросистемах. Аналітичне співвідношення показників доцільно для короткострокового та довгострокового періодів. Однозначне визначення співвідношення між розміром фіскальної пільги для мікросистеми та розміром синергетичного ефекту в мезосистемі є неможливим, тому що розмір фіскальної пільги для мікросистеми є фіксованою величиною, яка визначається арифметично, а характер (позитивний, негативний) та розмір синергетичного ефекту в мезосистемі (як наслідок діяльності мікросистеми) — це ймовірнісна величина.

Ринкові конкурентні переваги, які отримує мікросистема у випадку отримання фіскальної пільги, формуються за рахунок зниження ставки податку, збільшення розміру прибутку, що залишається мікросистемі, активізації діяльності та підвищення її ефективності, зацікавленості цієї системи у випуску продукції, наданні послуг, збільшення обсягів послуг та відповідне зниження ціни на них, підвищення рівня попиту та конкурентоспроможності синергетичних товарів та мікросистеми в цілому.

При фіскальному регулюванні ефективності діяльності (особливо в початковий період) зменшується: ставка оподаткування та податкові відрахування, рівень підприємницького ризику діяльності, рівень витрат, штрафних санкцій. Разом з тим підвищується: можливість використання політики гнучких цін, прискорення збуту, своєчасне удосконалення товару, запровадження інновацій, можливість скорочення терміну виходу на ринок та мінімізація терміну досягнення окупності капіталу, удосконалення структури капіталу, інвестиційна привабливість мікросистеми, рівень фінансової стабілізації, удосконалення структури соціально-економічних результатів діяльності, рівень зайнятості та синергетична віддача діяльності.

На рівні мезосистеми встановлення фіскальної пільги для активізації діяльності мікросистеми є чинником чисто зовнішнього незалежного від цієї системи впливу. Це дозволяє мезосистемі досягнути власні переваги діяльності, а саме: зменшити: рівень ризику, суму власних витрат та штрафних санкцій, а також підвищити: якість власних послуг та попит споживачів, можливість використання політики гнучких цін

та прискорення збуту власних послуг та продукції, обороту капіталу, рівня інноваційної та інвестиційної привабливості, ефективізувати діяльність, збільшити податкові відрахування та соціальну значущість мезосистеми, а також отримати можливість удосконалення структури соціально-економічних результатів діяльності, підвищити рівень конкурентоспроможності товарів та мезосистеми в цілому.

З позицій інтересів макросистеми фіскальна пільга, що встановлюється урядом для мікросистеми, має за мету підсилення регулюючої функції уряду, стимулювання соціально-економічного розвитку, насичення ринку якісними товарами та послугами, підвищення рівня життя населення країни. Шляхом активізації та ефективізації мікросистеми буде підвищена ефективність функціонування мезосистеми та макросистеми. В короткостроковому періоді це буде здійснено для зменшення державних видатків, розмірів бюджетування, для врегулювання форс-мажорних обставин в мікросистемі та її фінансового оздоровлення, а в довгостроковому періоді — для підвищення рівня податкових надходжень та ефективізації держбюджету, а також для корегування, зміни структури та величини фінансових потоків, бюджетних доходів, витрат, соціалізації їх використання.

Враховуючи вищевикладені особливості моделювання синергетичності мікро, мезо та макросистем для оцінки загальної синергетичності системи з врахуванням локальної синергетичності: доцільно визначати інтегральний показник синергетичності соціально-економічної системи, локальні коефіцієнти розвитку систем на основі наступних методичних засад. Оцінка загальної синергетичності системи ґрунтується на визначенні інтегрального та локальних синергетичних соціально-економічних ефектів, розмірі чистого прибутку в мікросистемі, мезосистемі та макроефекті при встановленні фіскальної пільги у визначений період часу.

Схема методичного підходу до загальної оцінки синергетичності соціально-економічної системи при запровадженні інновацій представлена на рис. 1.

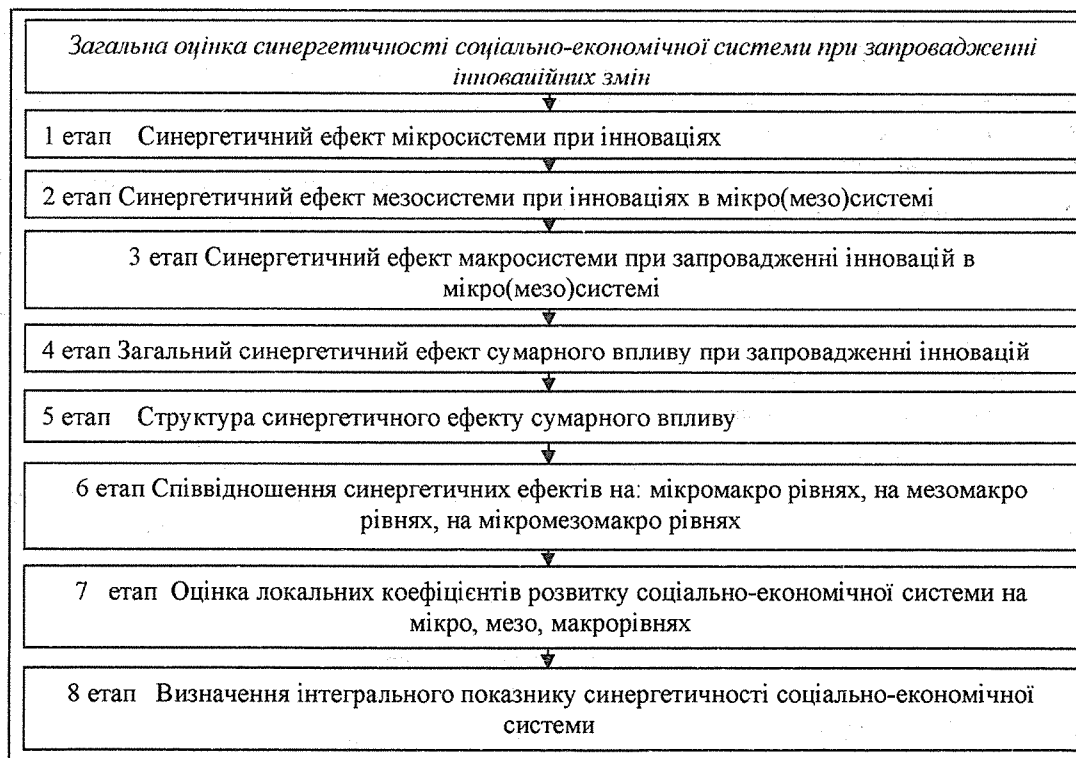

Рис. 1. Схема загальної оцінки синергетичності соціально-економічної системи при запровадженні інновацій

Для оцінки локальних синергетичних соціально-економічних ефектів доцільно на першому етапі оцінки синергетичності системи визначити розміри чистого прибутку мікросистеми «до» (U_{Ar}) та «після» ($U_{(t-1)}$) запровадження інновацій, при встановленні фіскальної пільги у визначений період часу t , — та приріст чистого прибутку (Z_A):

$$Z_A = U_{(t-1)} - U_{Ar} \quad (1)$$

На другому етапі доцільно визначати синергетичний ефект мезосистеми як приріст розміру чистого прибутку мезосистеми (Π_{Ct}) за рахунок інновацій, встановлення фіскальних змін в мікросистемі у визначений час t :

$$\Pi_{Ct} = \mathcal{U}_{(t-1)} - \mathcal{U}_{Ct}, \quad (2)$$

де $\mathcal{U}_{(t-1)}$, \mathcal{U}_{Ct} — розмір чистого прибутку в мезосистемі після та до зміни системи оподаткування в мікросистемі у визначений період часу t .

На третьому етапі доцільно визначати синергетичний ефект (\mathcal{U}_{Bt}) в макросистемі від запровадження інновацій (фіскальної пільги) на мікрорівні (можливо додаткових пільг на мегарівні, які стимулювали ефективність мікросистеми) як суму абсолютного приросту бюджетних надходжень з мікросистеми (а також з мегасистеми) (3) та економії за рахунок скорочення бюджетних витрат на бюджетування мікрomezосистеми:

$$\mathcal{U}_{Bt} = C_{брt} + \mathcal{Z}_{бнт} \quad (3)$$

Для оцінки загальної синергетичності системи (четвертий етап) доцільно визначати синергетичний ефект сумарного впливу S_t як суму локальних синергетичних ефектів:

$$S_t = \mathcal{U}_{At} + \Pi_{Ct} + \mathcal{U}_{Bt}. \quad (4)$$

На п'ятому та шостому етапах розраховуються: структура синергетичного ефекту сумарного впливу та визначається співвідношення синергетичних ефектів на: мікро- та макрорівнях, на мега та макрорівнях, на мікрomezо та макро рівнях.

Сьомий, восьмий етапи методики характеризуються визначенням локальних коефіцієнтів розвитку соціально-економічних систем на мікро-, мезо-, макрорівнях при запровадженні інновацій та інтегральний показник синергетичності соціально-економічної системи.

Інтегральний показник синергетичності соціально-економічної системи (I_{St}) визначається як множення локальних коефіцієнтів розвитку декількох соціально-економічних систем (L_m):

$$I_{St} = L_{1t} * L_{2t} * \dots * L_{nt}, \quad (5)$$

де n — кількість соціально-економічних систем, що підлягають оцінці,

t ... — конкретний період часу,

L_m — локальні коефіцієнти розвитку n соціально-економічних систем у визначений час t .

Інтегральний показник синергетичності соціально-економічної системи, який враховує різні рівні синергетичності мікросистеми, мезосистеми та макросистеми при запровадженні інноваційних змін фіскального характеру розраховується як:

$$I_{St} = L_{At} * L_{Ct} * L_{Bt}, \quad (6)$$

де L_{At} , L_{Ct} , L_{Bt} — відповідно, локальні коефіцієнти розвитку мікросистеми, мезосистеми, макросистеми при запровадженні інновацій.

В загальному вигляді коефіцієнт розвитку соціально-економічної системи (L_m) визначається як співвідношення коефіцієнтів ефективності діяльності за період впровадження інновацій (E_i) та за доінноваційний період (E):

$$L_m = E_i / E. \quad (7)$$

В свою чергу, коефіцієнт синергетичної ефективності розраховується як співвідношення чистого прибутку визначеної соціально-економічної системи, який відноситься до розміру вкладеного капіталу за цей же період.

Для вищерозглянутої системи взаємодії об'єктів мікро, мезо, макро систем локальні коефіцієнти розвитку L_{At} , L_{Ct} , L_{Bt} будуть визначені наступним чином:

$$L_{Ai} = [Ч_{Ai}, B_{Ai}] : [Ч_A, B_A], \quad (8)$$

$$L_{Ci} = [Ч_{Ci}, B_{Ci}] : [Ч_C, B_C], \quad (9)$$

$$L_{Bi} = [Ч_{Bi}, B_{Bi}] : [Ч_B, B_B], \quad (10)$$

де $Ч_{Ai}, Ч_{Ci}, Ч_{Bi}$ — чистий прибуток мікро-, мезо-, макросистем при запровадженні інновацій;
 $Ч_A, Ч_C, Ч_B$ — чистий прибуток систем мікро-, мезо-, макросистем в доінноваційний період;
 B_{Ai}, B_{Ci}, B_{Bi} — розмір вкладеного капіталу в розвиток мікро-, мезо-, макросистем при запровадженні інновацій;
 B_A, B_C, B_B — розмір вкладеного капіталу, відповідно, в розвиток мікро, мезо, макро систем в доінноваційний період.

Висновок. Методологія формування та оцінка синергетичності соціально-економічних систем носить інноваційний характер. Її доцільно застосовувати при макро, та мікрomezoeкономічному регулюванні соціально-економічних процесів з метою соціалізації трансформаційних та ринкових національних систем, при активізації соціально-економічного розвитку макро-, мезо-, мікрооб'єктів, при моделюванні ефективності функціонування людського та соціального капіталу. Методологічні синергетичні аспекти розвитку систем доцільно використати в оцінці політико-соціально-економічних процесів, при оцінці ступеня привабливості правового, соціального, фінансово-кредитного, інноваційного, інвестиційного клімату України, оцінки наслідків реалізації існуючих програм роздержавлення та приватизації, при обґрунтуванні напрямків, завдань, обсягів проведення деприватизаційних програм, приватизаційних коригувань, при формуванні соціально орієнтованої фіскально-стимулюючої урядової політики.

Література

1. Головніна О.Г. Методологія синергетичного соціально-економічного розвитку. — К.: НАУКМА //Наукові записки НАУКМА, том №107, 2010р., с.12-21.
2. Головніна О.Г. Ефективність держрегулювання: причини та наслідки// Вісник НТУ. Зб.наук.праць. — К.: НТУ, 2009, №18, с.242-248.
3. Головніна О.Г. Методологічні основи соціалізації національної економіки. Наукові записки НАУКМА. Зб.наук.праць. — К.:НАУКМА, 2009
4. Головніна О.Г. Методологічні канони синергетичності соціально-економічної системи//Вісник НТУ. Зб.наук.праць. — К.:НТУ, 2008, №16, с.249-257.
5. Головніна О.Г. Аспекти концепції синергетизма в соціально-економічному дослідженні // Управління проектами, системний аналіз і логістика. — К.:НТУ, 2008, №5, с.261-266
6. Golovnina O.G. Socio-economic aspects research with allowance for synergetic systems//National foundation of Indian Engineers. Monthly House Journal Vol.:XXI No.:12 march 2008 pag 9 web site: www.nafenindia.com

УДК 336.748.12:339.747(477)

ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Горобінська І.В.,
 Євтушенко О.Г.

Основними завданнями даної роботи є: виявлення причин та наслідків існування інфляції в Україні; особливості її існування в Україні; оцінка сучасного стану; дослідження напрямків та шляхів зниження інфляції. Дослідження має наступні аспекти: аналіз існуючого в країні рівня інфляції, виявлення недоліків в обрахунку ІСЦ та обґрунтування шляхів щодо їх усунення, формування напрямків подолання інфляції в умовах сучасної економічної кризи.

The main objectives of this work are: identifying the causes and consequences of the existence of inflation in Ukraine; its features in our country; assessment of its current state; researching directions and ways of reducing inflation. Research has the following aspects: analysis of inflation level, which takes place in our country, identify